Uddannelsesprogram
for hoveduddannelsen
i
gynækologi og obstetrik
ved
Randers Centralsygehus
og
Aalborg Sygehus

1. Indledning

Gynækologi og obstetrik har udviklet sig til at være et speciale, hvor kvinden og hendes familie og ikke sygdomme og organer er i fokus. Specialet har tidligere traditionelt hørt til det kirurgiske område, men består i dag af et vidt spektrum af delområder. Disse omfatter almen gynækologi, reproduktiv gynækologi, urogynækologi, gynækologisk onkologi og føto-maternel medicin.

Gynækologi og obstetrik omfatter forebyggelse, udredning og behandling af sygdomme og symptomer i de kvindelige kønsorganer, diagnostik og behandling af fertilitetsproblemer, svangerskabsforebyggelse, svangerskabsafbrydelse og kønshormonbehandling af kvinder. Specialet omfatter endvidere udredning og behandling af kvinder med sygdomme, der skyldes forandringer i bækkenbund og nedre urinveje. På flere sygehuse behandler gynækologer i samarbejde med de retsmedicinske institutter ofre for seksualiseret vold. Endvidere varetager gynækologer i speciallægepraksis lidelser i mammae og er aktive i opsporing af brystkræft.

Obstetrik (fødselshjælp) omfatter sundhedsfremme, forebyggelse, undersøgelser og behandling under svangerskab, fødsel og i barselsperioden. Desuden varetager specialet en stor del af den prænatale genetiske rådgivning, herunder de prænatale diagnostiske prøveudtagninger i et nært samarbejde med kromosomlaboratorierne. Terapeutiske indgreb på syge fostre udføres kun på højtspecialiserede afdelinger indenfor specialet.

Specialet har en bred berøringsflade til almen praksis, idet svangerskabsforebyggelse, svangreomsorg og gynækologiske problemstillinger udgør en stor del af virksomheden i almen praksis.

En væsentlig del af arbejdet i specialet foregår i speciallægepraksis. Hovedparten af de gynækologiske speciallægepraksis findes i de større byområder. En del af den gynækologi, som ikke forudsætter indlæggelse eller generel anæstesi inklusive visse ambulante operationer, foregår i gynækologisk speciallægepraksis.

Specialet samarbejder med jordemodervæsnet omkring svangerskab og fødsel. Specialet har endvidere samarbejde med anæstesi, pædiatri, klinisk genetik, onkologi, patologi, psykiatri, radiologi, intern medicin, retsmedicin, urologi og kirurgisk gastroenterologi.

Specialets videnskabelige selskab hedder DSOG (Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi). Der henvises til www.dsog.dk for yderligere oplysninger.

I **REGION NORD** findes der universitetsafdelinger på Skejby Sygehus og Aalborg Sygehus Nord samt specialafdelinger på 6 centralsygehuse (Sygehus Vendsyssel, Sygehus Nord (Thisted), Viborg, Herning, Randers og Silkeborg). Regionen varetager alle aspekter af det gynækologiske/obstetriske speciale. Universitetssygehusenes landsdelsfunktioner fremgår af Sundhedsstyrelsens hjemmeside: http://www.sst.dk/publ2002/specialeplanlaegning/html/index10.html

Praktiserende gynækologer varetager en del af specialet i Nordjyllands, Viborg og Århus amter.

For at påbegynde speciallægeuddannelsen i gynækologi og obstetrik kræves dokumenteret dansk ret til selvstændigt virke som læge; dvs. at turnusuddannelsen på 18 måneder skal være afsluttet.
Den gynækologiske/obstetriske speciallægeuddannelse er berammet til 5 år og består af introduktionsuddannelsen (12 måneder) og hoveduddannelsen (48 måneder). Hoveduddannelsen skal påbegyndes senest 6 år efter afsluttet introduktionsuddannelse.

Hoveduddannelsen er sammensat af 1 år på højt specialiseret gynækologisk/obstetrisk afdeling (HSE), fulgt af ½ år på kirurgisk afd. på funktionsbærende enhed (FBE) og 1½ år på gynækologisk/obstetrisk afd. på FBE og sluttelig 1 år på HSE. I hoveduddannelsen indgår der obligatoriske tværfaglige og specialespecifikke kurser, færdighedsudviklende perioder, forskningstræning samt mulighed for klinisk fokuserede ophold.

Formålet med den gynækologisk obstetriske hoveduddannelse er at den uddannelsessøgende skal:

- opnå kompetencer, der gør det muligt at varetage vagtarbejdet, og under ledelse af overlæge varetage det daglige arbejde på en gynækologisk obstetrisk afdeling
- tilegne sig viden, færdigheder og holdninger på et niveau, så han/hun selvstændigt kan undersøge og udrede alle almindeligt forekommende gynækologiske og obstetriske sygdomme
- blive i stand til at varetage egen faglige udvikling
- blive i stand til at varetage klinisk undervisning og supervision
- blive fortrolig med at inddrage etiske problemstillinger
- blive i stand til at udvikle interesseområder på internationalt niveau

I målbeskrivelsen og logbogen for specialet er anført hvilke minimumskompetencer, der kræves for at få anerkendt et hoveduddannelsesforløb. www.dsog.dk/maalbeskrivelse

2. Præsentation af uddannelsesforløbet

Ansættelsesforløb

Hoveduddannelsen er på 48 måneder og forløber som følger:

Der indgår 4 ansættelser		
Gyn/obs (HSE) (Fase 2)	12 mdr.	Aalborg Sygehus
Kirurgi (FBE)	6 mdr.	Randers Sygehus
Gyn/obs (FBE) (Fase 3)	18 mdr.	Randers Sygehus
Gyn/obs (HSE) (Fase 4)	12 mdr.	Aalborg Sygehus
I alt	48 mdr.	Herefter speciallæge, hvis målbeskrivelsens kompetencekrav er opfyldt

Præsentation af ansættelsessted
Aalborg Sygehus Nord, gynækologisk/obstetrisk afdeling

Afdelingen betjener basisfunktion for ca. 300.000 indbyggere, hvortil kommer modtagelse af komplicerede tilfælde fra andre afdelinger i amtet samt et mindre antal patienter fra andre amter med lidelser, der kræver behandling på afdeling med lands- og landsdelsfunktion.
Nærmere beskrivelse af afdelingen: se bilag 1.
Introduktion, vagtstruktur, kursusansøgning, kurser og konferencer: se bilag 2.

Præsentation af ansættelsessted
Randers Centralsygehus, organkirurgisk afdeling

Organkirurgisk afdeling består af 3 sengeafdelinger med i alt 68 stationære senge, heraf et akut kirurgisk modtageafsnit med 20 senge. Herudover findes selvstændigt ambulatorium, endoskopisk afsnit, urodynamisk laboratorium, dagkirurgisk afsnit og sekretariat. På det ene afsnit ligger fortrinsvis urologiske og mamma-endokrin-kirurgiske patienter, på det andet fortrinsvis gastroenterologiske patienter. Afdelingen har desuden ambulatorium, dagkirurgi og endoskopier i Grenå.
Afdelingsledelsen på organkirurgisk afdeling har den daglige ledelse af operationsafdeling, dagkirurgisk afsnit samt stericentral.

Der er på afdelingen 7 overlæger med gastrokirurgisk funktion, en afdelingslæge, 4 1. reservelæger og 12 reservelæger, hvoraf de 6 er turnuslæger. Den urologiske funktion har 4 overlæger samt to fase 3 læger. For yderligere beskrivelse: se bilag 3
www.randers-centralsygehus.dk

Præsentation af ansættelsessted
Randers Centralsygehus, gynækologisk/obstetrisk afdeling

Afdelingen er én af tre specialafdelinger i Århus Amt.
Afdelingen har en afdelingsledelse, bestående af en ledende overlæge, en chefjordemoder og en oversygeplejerske. Afdelingens godkendte lægelige stabsstruktur i øvrigt er 10 overenskomstansatte overlæger, to 1. reservelæger og 7 reservelæger. En del af overlægerne er dog fortsat tjenestemænd.
Bagvagtslaget består af overlægerne og 1.reservelægerne, pr. 01.03.04 i 9-skiftet tilstedeværelsesvagt. Forvagterne går i 7-skiftet vagt, ligeledes på tjenestested.
Afdelingen består af en fødeafdeling med 6 fødestuer. Dernæst en fælles gynækologisk-, svangre- og barselsafdeling med 22 senge. Afdelingen har ambulatorium og dagkirurgi både i Randers og i Grenå. Operationsafdelingen ledes af den organkirurgiske afdelingsledelse.
For yderligere beskrivelse: se bilag 4
www.randers-centralsygehus.dk

3. Præsentation af kompetenceudvikling

Ansættelsesperiode: fra / - 200 til / - 200

Mentor:
Vejleder:
Vejleder:
Vejleder:

Vejleder:

Målbeskrivelsen for hoveduddannelsen beskriver hvilke kompetencer der skal opnås i løbet af hoveduddannelsen, heraf skal 71 attesteres i logbogen.

Nedenstående uddannelsesprogram er opbygget således (se skabelonen), at der for de enkelte kompetencer er angivet, hvordan kompetencen skal opnås i dette forløb (læringsstrategien) og hvilken evalueringsstrategi, der skal anvendes. De anvendte begreber og forkortelser forklares nærmere i kapitel 4 og 5 samt i målbeskrivelsen www.dsog.dk/maalbeskrivelse. Logbogen findes på www.dsog.dk (porteføljer).

Uddannelsesprogrammet indeholder dermed alle de nødvendige oplysninger til afholdelse af vejledersamtalerne.

Kompetencer De enkelte kompetencer er hentet direkte fra målbeskrivelsen	**Uddannelsesprogram** Beskriver hvordan de enkelte kompetencer skal opnås. Fx uddannelses uger, fokuserede ophold m.m.
Evalueringsstrategi Er hentet direkte fra logbogen Se nedenstående skema	**Uddannelsesplan** Individuelle aftaler med vejleder, noter til anvendelse ved vejleder samtaler m.m.

Følgende kompetenceniveauer anvendes ved de procedurerelaterede færdigheder, der evalueres ved brug af checkliste. De er anvendt mere bredt i kompetenceskemaet for at anskueliggøre progressionen i kursistens kompetenceudvikling i forløbet.

Kompetenceniveauer for procedurerelaterede færdigheder	
A	**Har set, hørt eller læst om** Normalt vil det indebære, at man har overværet proceduren
B	**Nøje supervision** Kan udføre proceduren under nøje supervision (ved operative indgreb vil vejleder typisk være på stuen evt. i vask)
C	**Nogen supervision** Kan udføre proceduren under nogen supervision. (Ved operative indgreb eller fødegangsarbejde vil vejleder typisk være orienteret med henblik på evt. assistance)
D	**Uden supervision** Kan udføre proceduren uden supervision. Operative procedurer kan typisk udføres i vagten

	med vejleder på tilkald fra hjemmet
E	**Undervise** Kan supervisere og undervise i proceduren (Typisk skal kursisten have superviseret yngre kolleger 5 eller flere gange i proceduren)

Færdighedsudviklende perioder

Uddannelsen er tilrettelagt med færdighedsudviklende perioder efter følgende skema.

	Dage	
	Fase 2	**Fase 4**
Introduktion (rundvisning, ultralyd, fødegang, operationsgang og akutstue)	5	
*Ultralyd	10	10
* Fødegang	10	10
Ambulatorium	10	10
ODA/obstetrisk ambulatorium	10	10
*Operation	10	10
Fertilitet	5	10
Urogynækologi	5	5

*Obligatoriske færdighedsudviklingsperioder.
Rækkefølgen er uvilkårlig og opholdene kan opdeles i mindre perioder. De resterende dagarbejdsdage indenfor ansættelsen vil blive fordelt indenfor hele det gynækologisk/obstetriske område

<u>Fase 3 på Randers Centralsygehus</u>:

Fase 3 lægen introduceres den første uge på afdelingen til fødegang, sengeafdeling, ambulatorium, operationsafdeling og dagkirurgisk afdeling. Samtidig introduceres lægen til arbejdsgange, konferencer, sekretariatsfunktion mm. Herudover deltager nye læger på sygehuset i et tværfagligt introduktionsprogram forestået af sygehusledelsen.

Den basale oplæring i de gynækologiske kirurgiske færdigheder finder sted i fase 2. Arbejdstilrettelæggelsen under fase 3 skal sikre, at den uddannelsessøgende får det nødvendige antal OP dage med supervision af speciallæge. Fase 3 lægen får fast ugentlig ambulatoriedag, hvor patienter kan ses og bookes til egne operationsdage. I ambulatoriet ses både gynækologiske og obstetriske patienter.
En systematisk oplæring i ultralyd foregår på universitetsafdelingen.

Fase 3 lægen vil deltage i fertilitetsudredning og behandling sammen med det team af overlæger der varetager dette område.
Fase 3 lægen vil få faste dage i det urogynækologiske ambulatorium, hvor der vil være muligt med supervision af de overlæger der tager sig af dette subspeciale.

Fokuserede kliniske ophold

Fokuseret ophold på fertilitetsklinik
Fokuserede ophold i øvrigt kan aftales efter den enkeltes behov (neonatalafdelingen, onkologisk afdeling).

Kompetenceskema

Medicinsk ekspert:

Kirurgi:

Kompetencer: Udrede, informere og vurdere behovet for akut behandling af pt. med akutte kirurgiske tilstande, almindelige kirurgiske og urologiske lidelser samt postoperative komplikationer	**Uddannelsesprogram:** Deltagelse i det daglige arbejde, herunder det fælles vagtarbejde mellem organkirurgisk afdeling og urologisk afsnit. Ansvar for egne patienter.
Evalueringsstrategi: Direkte observation Porteføljevurdering af 3 cases	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Udføre • suprapubisk blæredrænage • cystoskopi • rektoskopi • ascitespunktur • under supervision anlægge ureterkateter	**Uddannelsesprogram:** Deltagelse i ambulatoriet og på OP. Om nødvendigt individuelt aftalt fokuseret ophold hos urologisk afsnit/afdeling i dagtid. Vedr. ascitespunktur gælder, at dette ikke mere foretages på kirurgisk afdeling, eftersom det er blevet en radiologisk procedure. Det tilstræbes, at den uddannelsessøgende kan lave ad hoc aftaler med billeddiagnostisk afdeling, så metoden kan læres (niveau A/B). Såfremt der ikke er tilstrækkelig patientvolumen under den uddannelsessøgendes ansættelse på kirurgisk afdeling til, at dette niveau opnås, er det aftalt med den uddannelsesansvarlige overlæge på gynækologisk afdeling, at man her vil være behjælpelig med at sikre tilstrækkelig erfaring. Øvrige niveau: suprapubisk blæredrænage niveau C, cystoskopi niveau D, rektoskopi niveau C, anlæggelse af ureterkateter niveau A/B
Evalueringsstrategi: Direkte observation Optælling fra checkliste	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Stille indikationer for billeddiagnostiske undersøgelser af abdomen, urinveje og genitalier	**Uddannelsesprogram:** Deltagelse i det daglige arbejde, specielt med fokus på konferencerne
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Anvende basal kirurgisk teknik til at åbne og lukke abdomen, herunder • identificere normal anatomi og abnorme varianter i bugvæg og bughule specielt det lille bækken, samt retroperitoneum sv.t. ureteres • monitorere det postoperative forløb og diagnosticere og planlægge behandling af komplikationer	**Uddannelsesprogram:** U-kursus i operative færdigheder Deltagelse i det daglige OP-program, hvor den uddannelsessøgende udfører det, som vedkommende er kvalificeret til, herunder altid åbning og lukning af abdomen i ukomplicerede tilfælde under fornøden supervision af speciallæge. Om nødvendigt positiv særbehandling ved operationsplanlægningen
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i operative færdigheder Observation af klinisk arbejde Checkliste til optælling af indgreb, åbning/lukning af abdomen Vejledersamtaler (i forbindelse med operative indgreb)	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Udføre • appendektomi • adhærenceløsning Identificere • ureteres peroperativt • og suturere blærelæsioner og serosabristninger	**Uddannelsesprogram:** Udføre alle appendektomier, som naturligt forekommer, når den uddannelsessøgende har vagt under fornøden supervision af speciallæge. Superviseret foretage adhærenceløsning, når dette forekommer. Superviseret suturere blærelæsioner og serosabristninger, når disse forekommer
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde Vejledersamtaler (I forbindelse med operative indgreb) Checkliste til optælling af appendektomi	**Uddannelsesplan:**

Operativ gynækologi :

Kompetencer: Samle og demonstrere anvendelse af laparoskopisk udstyr og udføre laparoskopi med • sterilisation,	**Uddannelsesprogram:** Færdighedsudviklende periode: U-kursus i operationsteknik. Fase 2

• adhærenceløsning, • tubotomi, • salpingektomi, • resektion af ovariecyster og ovarier	Mesterlære i klinisk arbejde, som assisteret og superviseret operation. Niveau B/C. Fase 3 Ved deltagelse i arbejdet på dagkirurgisk afsnit og til en vis grad på OP opnår kursisten træning i de færdigheder, som basalt er indlært i Fase 2. Om nødvendigt foretages positiv arbejdstilrettelæggelse, så kursisten får det fornødne antal operationer. Dette må dog formodes kun undtagelsesvis at være nødvendigt. Niveau D. Fase 4 Selvstændigt udføre laparoskopisk indgreb. Niveau D
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i operative færdigheder Observation af klinisk arbejde CL: Operative laparoskopiske indgreb	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Demonstrere anvendelse af diagnostisk hysteroskopisk udstyr og udføre diagnostisk hysteroskopi.	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Fase 2 Færdighedsudviklende periode. Mesterlære i klinisk arbejde. Niveau B/C. Fase 3 Deltagelse i arbejdet i dagkir. gerne med egne patienter fra ambulatoriet. Ved fibromresektion og TCER under fornøden supervision af speciallæge. Mål: hysteroskopi på C/D niveau, TCER på B niveau Fase 4 Selvstændigt udføre hysteroskopi. Niveau D.
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i operative færdigheder. Observation af klinisk arbejde CL: hysteroskopier	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Beskrive indretning og funktion af elektrotermiske instrumenter i åben og endoskopisk kirurgi, herunder uni- og bipolær koagulation,	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Færdighedsudviklende periode.

incision, og ”spray-strøm.	Fase 2, niveau D Fase 3 Principperne gennemgås i forbindelse med introduktion til operationsgangen. Niveau D Fase 4, niveau D
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i operative færdigheder. Observation af klinisk arbejde	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: • Hysterektomi • Tubotomi • Salpingektomi • Resektion af ovariecyster • Ooforektomi	**Uddannelsesprogram:** Færdighedsudviklende periode: U-kursus Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2 Niveau C Fase 3 Deltagelse i det almindelige operationsprogram. Positiv OP-tilrettelæggelse til fordel for kursisten, hvis dette undtagelsesvis findes nødvendigt. Initialt superviseres af speciallæge, men målet er hurtigt at få kursisten sat i stand til at operere med mindre erfaren assistent med mulighed for tilkald af speciallæge ved problemer. Det garanteres, at kursisten får lejlighed til at udføre minimum 20 hysterektomier. Niveau D Fase 4 Niveau D Kursisten skal kunne operere selvstændigt, hysterektomi, adneksindgreb
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i operative færdigheder CL: hysterektomi CL: tubotomi, salpingektomi CL: ovariecyster, ooforektomi	**Uddannelsesplan:**

Reproduktiv gynækologi:

Kompetencer: Redegøre for fysiologi, pato-fysiologi, epidemiologi, social og sexologisk betydning af blødningsforstyrrelser og hormonelle gynækologiske forstyrrelser	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Færdighedsudviklende periode Fase 2+3+4 Kursisten bør erhverve sig kendskab til den gynækologisk endokrinologi svarende til større engelsksprogede lærebøger (Novak´s Gynecology), og indenfor udvalgte områder svarende til opslagsværker (Speroff et al: Clinical Gynecologic Endocrinology and Infertility).
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i gynækologi	**Uddannelssplan:**

Kompetencer: Udrede, informere og tilrettelægge behandling af akutte og kroniske underlivssmerter	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Fase 2 Akutstue, vagt og ambulatorium Audit af 2 journaler Niveau C Fase 3 Deltagelse i vagtarbejde samt arbejde i gynækologisk ambulatorium. PV af 2 cases + audit af 2 journaler. Niveau E (Akutte underlivssmerter) og niveau D (kroniske underlivssmerter) Fase 4, niveau E PV af 1 case + audit af 1 journal
Evalueringsstretegi: Godkendt U-kursus i gynækologi Observation af klinisk arbejde Audit af 5 journaler Porteføljevurdering af 3 cases	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Udrede, rådgive, behandle og kontrollere patienter med blødningsforstyrrelser, herunder iværksætte • non hormonel medicinsk behandling • hormonbehandling • oplægning af hormonspiral • kirurgisk behandling	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Færdighedsudviklende periode i amb. Superviseret amb. funktion Fase 2 Udredning, niveau C. Behandling niveau B. Audit af 2 journaler + PV af 1 case

	Fase 3 Deltagelse i arbejdet i gynækologisk ambulatorium. Metroragiamb. fredage, ca. 10 patienter, stile mod 2 fredage i træk 2-3 gange fordelt over ansættelsen. 1 case og 2 audits. Niveau D Fase 4: Niveau D/E 1 case + 1 audit
Uddannelsesstrategi: Evalueringsstrategi Godkendt U-kursus i gynækologi Observation af klinisk arbejde Audit af 5 journaler PV af 3 cases	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Rådgive og iværksætte behandling med HRT	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Superviseret ambulatoriefunktion Fase 2: Niveau C Fase 3 Deltagelse i arbejdet i gynækologisk ambulatorium. Niveau D Fase 4: Niveau E
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus Observation af klinisk abejde	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Ved vaginal (inkl. vandskanning) og abdominal UL: bedømme • uterus • endometrietykkelse, intrakavitære processer • ovarier • rumopfyldende processer i det lille bækken • ascites/fri væske	**Uddannelsesprogram:** I porteføljen samles i alt 100 gynækologiske ultralydsbilleder Superviseret amb. Færdighedsudviklende perioder Oplæring finder ligeledes sted i Fertilitetsugerne Fase 2, Niveau D Fase 3 Deltagelse i arbejdet i gynækologisk ambulatorium. Det forventes ikke, at kursisten har behov for at samle UL-billeder i fase 3, men

	skulle det undtagelsesvis være nødvendigt, gennemgås disse med speciallæge. Fase 4, Niveau E
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde PV af: UL: ca 20 uterus UL: ca 20 intrakavitære processer UL: ca 20 ovarier UL: ca. 20 rumopfyldende processer i lille bækken UL: ca. 20 ascites/fri væske	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Udrede, rådgive og iværksætte basal behandling for abortus habitualis og barnløshed, herunder • redegøre for loven om kunstig befrugtning • udføre inseminationsbehandling • forebygge, diagnosticere og behandle overstimulationssyndrom	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Fokuseret ophold fertilitetsklinik Superviseret amb. Fase 2: Niveau B Fase 3 Deltagelse i infertilitetsambulatoriet Niveau B/C Fase 4, Niveau D
Evalueringstrategi: Godkendt U-kursus Observation af klinisk arbejde	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Vurdere og beskrive objektive tegn på vold og iværksætte indledende behandling med nødprævention og forebyggende antibiotika samt sikre visitation af piger og kvinder udsat for incest og seksualiseret vold	**Uddannelsesprogram:** Fase 2, fase 3 og fase 4 U-kursus Akut arbejde på afdelingen I Aalborg visiteres kvinder udsat for voldtægt til skadestuen, hvor retsmediciner tilkaldes. På gynækologisk afdeling tager en speciel tværfaglig gruppe sig af opfølgningen af voldtægtsramte kvinder.
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus Vejledersamtale	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Angive indholdet i de paragraffer i straffe- og serviceloven der omhandler voldtægt, seksuelt, misbrug og skærpet indberetningspligt	**Uddannelsesprogram:** U-kursus
Evalueringsstrategi:	**Uddannelsesplan:**

Godkendt U-kursus	

Urogynækologi:

Kompetencer: Redegøre for anatomi, ætiologi, patofysiologi, epidemiologi, sociale og sexologiske konsekvenser ved urin inkonurotinens, prolaps og analinkontinens.	**Uddannelsesprogram:** U-kursus i urogynækologi Selvstudium
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i urogynækologi	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Udrede, informere og tilrettelægge non- kirurgisk behandling og kontrol af urogynækologiske lidelser, herunder: • udføre måling af residualurin med UL/kateter, • udføre måltagning og oplægning af ring/pessar • bedømme indikation for avanceret undersøgelse af involverede organer, inklusiv urodynamisk undersøgelse • bedømme mulige senkomplikationer efter operation for inkontinens og prolaps	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Færdighedsudviklende perioder Superviseret amb. funktion Fase 2, niveau B PV af 1 case og audit af 1 journal Fase 3, deltage i gynækologisk ambulatorium PV af 1 case + 3 journaler til audits Niveau C/D (prolaps), niveau B/C (inkontinens) Fase 4, niveau C PV af 1 case + audit af 1 journal
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i uro-gyn og operative færdigheder Observation af klinisk arbejde Audit af 5 journaler PV af 3 cases	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Redegøre for operationsindikation og operationsmetoder og kort- og langsigtede komplikationer	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2, niveau B Fase 3 Deltagelse i arbejdet i gynækologisk ambulatorium. Information af og opfølgning på egne operationspatienter. Niveau D (prolaps), niveau C (inkontinens) Fase 4, niveau D

Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i uro-gyn og operative færdigheder	**Uddannelsesprogram:**

Kompetencer: Foretage vaginale operative indgreb under supervision af speciallæge og tilrettelægge postoperativt kontrolprogram	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Mesterlære i kirurgiske teknikker Færdighedsudviklende perioder Fase 2, niveau B Fase 3 Deltage i afdelingens OP-program. Kursisten har mulighed for operation af patienter, som han/hun selv har set i ambulatoriet. Niveau C (for-, bagvæg, hysterektomi), niveau B (vaginaltop) Fase 4, prolaps niveau C, inkontinens niveau B
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde CL: Vaginale indgreb	**Uddannelsesplan:**

Gynækologisk onkologi:

Kompetencer: Redegøre for fysiologi, pato-fysiologi, epidemiologi, ætiologi, social og sexologisk betydning af gynækologiske cancersygdomme	**Uddannelsesprogram:** Fase 2, 3 og 4 deltage i U-kursus
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i onkologi	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Informere om, udrede, behandle og kontrollere gynækologiske prækankroser, herunder udføre • kolposkopi • cervikal abrasio/cytologisk skrab/portiobiopsi • konisation og tolke • patologisvar	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Færdighedsudviklende perioder Superviseret amb.funktion Fase 2 Behandling niveau B. Udredning niveau B/C Fase 3 Deltagelse i arbejdet i gynækologisk ambulatorium. Kursisten vil her møde den nyhenviste patient, som efterfølgende viser sig at lide af malign sygdom. Stadium IB og derover viderevisiteres til SKS. Fokuserede ophold i form af enkeltstående dage på kolposkopistuen.

	Foretage konisation i dagkir., om nødvendigt superviseret. Niveau C Fase 4 Udredning niveau D. Behandling niveau D
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i onkologi Observation af klinisk arbejde PV af 3 cases CL: Conisatio	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Udrede, informere om, behandle og kontrollere ovariecyster/tumores, herunder vurdere • lokularietet, ekskrescenser, ekkomønster og ascites ved abdominal og vaginal UL • biokemiske markører • valg af endoskopisk eller åben operationsmetode	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Færdighedsudviklende perioder Superviseret amb. funktion Fase 2, niveau A/B Fase 3 Der henvises til beskrivelse af uddannelsesprogram for gynækologisk ultralydsskanning. 3 cases Niveau C Fase 4, niveau C/D
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i onkologi og operative færdigheder Observation af klinisk arbejde PV af 3 cases	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Redegøre for familiær dispostion til ovarie-, endometrie- og mammacancer	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Efter fase 4 opnås niveau D
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i onkologi	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Udrede, informere om og kontrollere patienter med cancer (vulva-, og cervix-, endometrie-, og ovariecancer samt trofoblastsygdomme), herunder • udføre og tolke præoperative undersøgelser (GU, UL, biokemiske markører, cystoskopi og rektoskopi) • ved maligne tilstande peroperativt sikre materiale og information til stadieind-	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Deltagelse i ambulatoriefunktion. Fase 2, niveau B PV af 1 case og audit af 1 journal Fase 3 Deltagelse i arbejdet i gynækologisk ambulatorium.

deling • sammenstille data til stadieinddeling • vurdere behovet for gynækologisk onkologisk assistance • ved mistanke om recidiv udrede, informere om mulige behandlinger og visitere til specialafsnit	1 case + 2 audit Niveau B/C Fase 4, niveau B/C PV af 1 case og audit af 2 journaler
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i onkologi og operative færdigheder Observation af klinisk arbejde PV af 3 cases Audit 5 journaler	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Udøve palliativ behandling ved uhelbredelig sygdom, og sikre en værdig behandling i forbindelse med livets afslutning	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Mesterlære i klinisk arbejde Fase 3 Deltagelse i afdelingens arbejde Være kontaktlæge for terminal patient Niveau B/C
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i gynækologisk onkologi Observation af klinisk arbejde Vejledersamtale	**Uddannelsesplan:**

Føtomaternel medicin:

Kompetencer: Bestemme gestationsalder anamnestisk og ultrasonisk, herunder • måle BPD • måle CRL • måle FL • udregne cephal index	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Færdighedsudviklende periode i UL 2 uger i fase 2, niveau D Fase 3 Deltagelse i det daglige vagtarbejde (akut obstetrik). Deltagelse i obstetrisk ambulatorium, skannestue (elektiv obstetrik) Niveau D 2 uger i fase 4, niveau E
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde PV af UL-billeddokumentation af: 25 BPD, 25 CRL,	**Uddannelsesplan:**

25 femurlængder	

Kompetencer: Redegøre for • hvad der kan identificeres ved type I, II, III UL • prænatale diagnostiske procedurers komplikationer • og vurdere risiko for arvelige og medfødte sygdomme	**Uddannelsesprogram:** Færdighedsudviklende periode i UL U-kursus Fase 2, niveau C Fase 3 Deltage i obstetrisk ambulatorium Efter behov deltage i prænatal diagnostik Niveau D Fase 4, niveau D/E
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i føtalmedicin Observation af klinisk arbejde	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Tilrettelægge svangreomsorg og sikre relevant visitation for gravide med de vigtigste medicinske sygdomme og gravide med psykosocial belastning og misbrug	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Færdighedsudviklende perioder Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2, niveau C Fase 3 Deltagelse i obstetrisk ambulatorium PV af 2 cases Niveau D Fase 4, niveau D PV af 1 case
Evalueringsstrategi: Godkendte U kurser i obstetrik og føtalmedicin Observation af klinisk arbejde PV af 3 ”critical incidences”	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Udredning/behandling på mistanke om vigtige graviditetskomplikationer	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Ambulatoriefunktion Mesterlære i klinisk arbejde. Fase 2, niveau C Fase 3 Udredning af på mistanke om gestationel dia-

	betes. Alle med kendt diabetes ved graviditetens indtræden henvises til SKS Niveau C Fase 4, niveau C/D
Evalueringsstretegi: Godkendt U-kursus i obstetrik og føtalmedicin Observation af klinisk arbejde Porteføljevurdering af 3 ”critical incidences”	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Udrede infektionssygdomme der er vigtige under graviditet og fødsel og kunne varetage kontrol og behandling	**Uddannelssprogram:** U-kursus Færdighedsudviklende perioder Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2, fase 3 og fase 4, niveau C/D
Evalueringsstrategi: Godkendte U-kurser i obstetrik og føtalmedicin Observation af klinisk arbejde	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Diagnosticere med UL, behandle, udrede og informere ved foetus mortuus og aborter i 2. trimester, samt rådgive i forbindelse med ønske om ny graviditet	**Uddannelsesprogram** U-kursus Færdighedsudviklende periode Superviseret amb. Fase 2, niveau B Fase 3 Deltagelse i det daglige vagtarbejde og efterfølgende opfølgning på relevante patienter. Deltage 1 gang i amtslige perinatal audit. PV af 1 case Niveau D (diagnosticering, behandling og information) samt niveau C (udredning og rådgivning) Fase 4, niveau D PV af 1 case
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde PV af 2 cases Vejledersamtale	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Diagnosticere, informere og tilrettelægge	**Uddannelsesprogram:** Færdighedsudviklende periode

svangreomsorg for flerfoldsgraviditeter, herunder ved UL bestemme choriocitet og amniocitet	Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2, niveau C Fase 3 Deltagelse i svangreambulatoriet. Aftale med afd.spl. i amb. om at blive kontaktlæge for gemelligravid. Niveau D Fase 4, niveau D
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde PV af UL-billeddokumentation 5 flerfoldsgraviditeter	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Udrede og tilrettelægge kontrol for gravide med intrauterin væksthæmning, herunder udføre • estimat af fostervægt med UL og tolke • antenatal CTG • stresstest • dopplerflow	**Uddannelsesprogram:** Færdighedsudviklende periode i UL Superviseret amb. på ODA Fase 2, niveau C Fase 3 Deltagelse i svangreambulatoriet. Om fornødent supervision af billedmateriale, hvilket kun undtagelsesvis er nødvendigt. Niveau D/E Fase 4, niveau D/E
Evalueringsstrategi: Observation i klinisk arbejde PV af 3 cases PV af UL-billeddokumentation for 25 vægtestimater	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Udrede og tilrettelægge kontrol for gravide med polyhydramnion, herunder vurdere fostervandsmængde med UL	**Uddannelsesprogram:** Færdighedsudviklende periode i UL Fase 2, niveau C Fase 3 Deltagelse i svangreambulatoriet Deltagelse i det daglige vagtarbejde Niveau D Fase 4, niveau D
Evalueringsstrategi: Observation i klinisk arbejde	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Udrede og behandle truende for tidlig fødsel og præterm vandafgang	**Uddannelsesprogram:** Færdighedsudviklende periode på fødegang Akut klinisk arbejde Mesterlære Fase 2, niveau C Fase 3 Deltagelse i det daglige vagtarbejde Niveau D/E Fase 4, niveau D/E
Evalueringsstrategi: Observation i klinisk arbejde	**Uddannelsesplan**

Kompetencer: Udrede og behandle blødning i 3 trimester, herunder anvende UL til at vurdere lokalisation af placenta	**Uddannelsesprogram:** Færdighedsudviklende periode på fødegang Akut klinisk arbejde Fase 2, niveau C Fase 3 Deltagelse i det daglige vagtarbejde PV af 3 cases Niveau E Fase 4, niveau E
Evalueringsstrategi: Observation i klinisk arbejde PV af 3 cases	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Udrede og behandle hypertension, præeklampsi og eklampsi	**Uddannelsesprogram:** Færdighedsudviklende periode på Fødegang Superviseret amb. på ODA Fase 2, niveau C PV af 1 case Fase 3 Deltagelse i svangreambulatoriet Deltagelse i det daglige vagtarbejde PV af 1 case Niveau D/E Fase 4, niveau E PV af 1 case
Evalueringsstrategi:	**Uddannelsesplan:**

Observation i klinisk arbejde PV af 3 cases	

Kompetencer: Diagnosticere og behandle abnorm fosterpræsentation, herunder • vurdere fosterpræsentation ved udvendig og vaginal undersøgelse og/eller ultralyd • demonstrere forløsning af underkropspræsentation på fantom og ved sectio	**Uddannelsesprogram:** Færdighedsudviklende periode på fødegang U-kursus Fantomøvelser Obstetrisk ambulatorium Fase 2, niveau D Fase 3 Deltagelse i svangreambulatoriet Deltagelse i det daglige vagtarbejde Efter behov fantomøvelser sammen med speciallæge Niveau E Fase 4, niveau E
Evalueringsstrategi: Gennemført U-kursus i obstetrik Observation af klinisk arbejde Struktureret observation af UK forløsning på fødefantom med checkliste	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Lede den vaginale gemellifødsel	**Uddannelsesprogram:** Færdighedsudviklende periode på fødegang Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2, niveau C Fase 3 Deltagelse i det daglige vagtarbejde Om fornødent positiv særbehandling ved gemellifødsler i dagtid (skema til struktureret klinisk observation) Niveau D Fase 4, niveau D
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde CL til optælling af gemellifødsler	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Vurdere indikation for, metode til, og komplikationer ved igangsætning af fødsel	**Uddannelsesprogram:** Færdighedsudviklende periode på fødegang Superviseret amb. på ODA Fase 2, niveau C

	Fase 3 Deltagelse i svangreambulatoriet samt afd.konference, hvor alle igangsættelser diskuteres Niveau D Fase 4, niveau D
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde	**Uddannelsesplan**

Kompetencer: Diagnosticere og behandle det protraherede fødselsforløb, herunder • tolke partogram • iværksætte medikamentel behandling og/eller HSP	**Uddannelsesprogram:** Færdighedsudviklende periode på fødegang Vagtarbejde på fødegang Fase 2, niveau C Fase 3 Deltagelse i det daglige vagtarbejde Niveau E Fase 4, niveau E
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Diagnosticere og behandle akut intrauterin asfyksi, herunder • tolke intrapartum CTG og vurdere indikation for forløsning • udtage og tolke skalp-blodprøve • anlægge amnioinfusion • anvende metode til/reetablering af placentaperfusionen	**Uddannelsesprogram:** Færdighedsudviklende periode på fødegang U-kursus Vagtarbejde på fødegang STAN-kursus Fase 2, niveau C/D Fase 3 Deltagelse i det daglige vagtarbejde PV af 3 cases Niveau E Fase 4, niveau E
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i obstetrik PV af 3 ”critical incidence”	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Stille indikation for og udføre sectio og vurdere postoperative komplikationer	**Uddannelsesprogram:** Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2, niveau C

	Fase 3 Deltagelse i svangreambulatoriet Deltagelse i det daglige vagtarbejde Deltagelse i OP-programmet I udstrakt grad supervisere yngre kolleger under udførelse af sectio Niveau E Fase 4, niveau D
Evalueringsstrategi: Struktureret klinisk observation med checkliste CL til optælling af sectio	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Vurdere og organisere akut forløsning ved obstetriske katastrofer herunder navlesnorsfremfald, placentaløsning og uterusruptur	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Vagtarbejde på fødegang Fase 2, niveau C PV af 1 case Fase 3 Deltagelse i det daglige vagtarbejde PV af 1 case Niveau D Fase 4, niveau D PV af 1 case
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i obstetrik Observation af klinisk arbejde PV af 3 ”critical incidences” CL til optælling af hastesectio	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Suturere sfinkterruptur, vaginale og cervikale læsioner og planlægge kontrol	**Uddannelsesprogram:** Færdighedsudviklende periode på fødegang Mesterlære i klinisk arbejde Deltage i U-kursus Fase 2, niveau C Fase 3 Deltagelse i det daglige vagtarbejde PV af 3 cases Niveau D Fase 4, niveau D
Evalueringsstrategi:	**Uddannelsesprogram:**

Godkendt U-kursus i operativ gynækologi Observation af klinisk arbejde CL til optælling af sfinkterrupturer	

Kompetencer: Udrede og behandle blødning postpartum herunder • udføre colluminspektion og suturering • manuel placentafjernelse • på fantom demonstrere anlæggelse af B-Lynchsutur	**Uddannelsesprogram:** Færdighedsudviklende periode på fødegang U-kursus Akut vagtarbejde med mesterlære i klinisk arbejde Fase 2, niveau C PV af 1 case Fase 3 Deltagelse i det daglige vagtarbejde PV af 1 case Niveau D Fase 4, niveau D PV af 1 case
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i obstetrik Obsevation af klinisk arbejde CL til optælling af manuel placentafjernelse PV af 3 ”critical incidences”	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Vurdere det nyfødte barn, herunder • iværksætte den initiale behandling med genoplivning • udføre objektiv undersøgelse af det nyfødte barn og vurdere indikation for visitation til pædiatrisk vurdering	**Uddannelsesprogram:** Kursus i genoplivning af nyfødte Fokuseret klinisk ophold på neonatalafdeling Akut vagtarbejde Fase 2, niveau C Fase 3 Deltage i det daglige vagtarbejde Undersøgelse af nyfødte på sengeafdelingen Tilbud om fokuseret ophold på neonatal afd. RC eller ASN (3-5 dage) afhængig af om der er egnede patienter Niveau D Fase 4, niveau D/E
Evalueringsstrategi: Godkendt kursus i genoplivning af nyfødte Observation i klinisk arbejde	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer:	**Uddannelsesprogram:**

Udrede, vurdere, informere om og behandle komplikationer i puerperiet	Stuegang på barselsgang Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2, niveau D Fase 3 Stuegang på barselspatienter Niveau E Fase 4, niveau E
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde PV af 3 ”critical incidences”	**Uddannelsesplan:**

Kommunikator:

Kompetencer: Formidle besked om livstruende sygdom samt alvorlige ante-, og perinatale tilstande og foetus mortuus og sikre patientens forståelse	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2 niveau C Fase 3 Deltagelse i afdelingens arbejde i almindelighed Ansvar for opfølgningen af alle typer patienter PV af 2 cases Niveau D Fase 4, niveau E PV af 1 case
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i kommunikation Porteføljevurdering af 3 cases Vejledersamtale	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Etablere enslydende kommunikation mellem de ansvarlige sundhedsmedarbejdere, patienten og dennes pårørende	**Uddannelsesprogram:** Opgave (deltage i arbejdet med patient-informationsmateriale og instrukser) U-kursus Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2, niveau C Fase 3 Deltagelse i afdelingens arbejde i almindelighed. Ansvar for opfølgningen af alle typer patienter.

	PV af 2 cases med refleksion over, hvor kommunikationen er essentiel. 360 graders evaluering Niveau D Fase 4, niveau D
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde Vurdering af opgave Vejledersamtale 360-graders evaluering	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Kommunikere med personer, hvor kommunikationen kan være vanskelig, herunder med psykisk syge, personer med anden etnisk-kulturel baggrund og akut kriseramte	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2, niveau D Fase 3 Deltagelse i afdelingens arbejde i almindelighed Ansvar for opfølgningen af alle typer patienter Niveau E Fase 4, niveau E
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde Vejledersamtale	**Uddannelsesplan:**

Samarbejder:

Kompetencer: Samarbejde med læger fra andre specialer og i tværfagligt samarbejde	**Uddannelsesprogram:** Stuegang og epikrisearbejde Tværfagligt kursus i ledelse fase 2, fase 3, fase 4, niveau D
Evalueringsstrategi: Godkendt tværfagligt kursus i ledelse 360- graders evaluering Vejledersamtale	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Samarbejde med primærsektoren f.eks. om misbrugende eller psykosocialt belastende gravide og den terminale patient	**Uddannelsesprogram:** Mesterlære i klinisk arbejde Fase 3 Sårbare gravide specielt misbrugere og psyk. patienter behandles af faste overlæger. Mulighed for at følge sådanne patienter under supervision

	Terminale patienter håndteres på gynækologisk afdeling
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde Vejledersamtale	**Uddannelsesplan:**

Sundhedsfremmer:

Kompetencer: Rådgive om sundhedsfremmende adfærd af betydning for gynækologi og obstetrik, herunder informere om kønssygdome, antikonception, provokeret abort og svangerskabshygiejne	**Uddannelsesprogram:** Opgave (deltage i arbejdet med patientinformationsmateriale) Mesterlære i klinisk arbejde Fase 2 og fase 3, niveau D Fase 4, niveau E
Evalueringsstrategi: Bedømmelse af opgave (patientinformationsmateriale) Observation af klinisk arbejde	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Anvende gældende lovgivning og retningslinier for kønssygdomme, abort, svangerskabshygiejne, kunstig befrugtning, sterilisation og fødselshjælp, herunder informere patient og pårørende og foretage relevante anmeldelser	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Almindeligt dagarbejde Fase 2 og fase 3, niveau D Fase 4, niveau E
Evalueringsstrategi: Godkendte U-kurser Observation af klinisk arbejde	**Uddannelsesplan:**

Leder/administrator:

Kompetencer: Udarbejde kliniske vejledninger og andre instruktioner for arbejdsopgaver i en afdeling	**Uddannelsesprogram:** Opgave: udarbejde klinisk vejledning Fase 3 Revision/oprettelse af to kliniske vejledninger under ansættelsen i fase 3. Efter fase 3 har kursisten niveau C Fase 4: organisere temadag
Evalueringsstrategi: Bedømmelse af opgave (klinisk vejledning)	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Visitere gynækologiske og obstetriske patien-	**Uddannelsesprogram:** Deltage med speciallæge i visitationen

ter i forhold til gældende regler om frit sygehusvalg og vurdere henvisninger i forhold til behandlingsbehov	Fase 2, 3 og 4, niveau B/C
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i ledelse Observation af klinisk arbejde	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Redegøre for lovgivning og regelsæt for journalindsigt, klageadgang og patientforsikring	**Uddannelsesprogram:** Tværfagligt kursus i ledelse, administration og samarbejde
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Lede en klinisk situation, hvor teamet er tværfagligt sammensat, herunder indtage en lederrolle i akutte, kritiske situationer, herunder prioritere arbejdet på en fødegang, lede det akutte patologiske fødselsforløb og lede og organisere behandlingen af den kritisk syge patient	**Uddannelsesprogram:** Tværfagligt kursus i ledelse, administration og samarbejde Mesterlære i klinisk arbejde Deltage i afdelingens arbejde i al almindelighed Ansvar for opfølgning af egne patienter
Evalueringsstrategi: Godkendt tværfagligt kursus 360-graders evalueringen Vejledersamtale	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Planlægge det daglige arbejde i afdelingen	**Uddannelsesprogram:** Indgå i arbejdstilrettelæggelsen
Evalueringsstrategi: Samtale med vejleder	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Udføre en korrekt diagnosekodning og ydelsesregistrering	**Uddannelsesprogram:** Epikriseskrivning Fase 2, 3 og 4, niveau E Kodning ved epikriseskrivning, ambulant virksomhed og operationer. Revision af forkerte og/eller mangelfulde diagnoser/indgreb på gynækologiske epikriser, gennemgås af den registreringsansvarlige overlæge.
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus Observation af klinisk arbejde Audit af kodninger	**Uddannelsesplan:**

Akademiker:

Kompetencer:	**Uddannelsesprogram:**

Redegøre for principper i kvalitetsudvikling	U-kursus
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i forskning og udvikling	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Anvende evidensbaseret medicin, herunder • formulere et problem • søge litteratur • tolke litteraturen • sammenfatte resultaterne • formidle resultaterne	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Undervisning af studenter + jordemoderskole Arrangere temadag for hele afdelingen Fase 3 Revision af kliniske vejledninger jvf. tidligere. Undervisning og fremlæggelse ved fx tors-dagsundervisning (45 min) og morgenindlæg (5-10 min.)
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kursus i forskning og udvikling Porteføljevurdering af litteratursøgninger og fremlæggelser Proces-, og resultat evaulering ved hovedvej-lederen	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Opsøge, vurdere og formidle ny viden inden-for specialets og tilgrænsende specialers em-nekreds	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Deltage i afdelingens undervisning Fase 3 Litteratursøgning og – læsning. Kursusdelta-gelse ud over de obligatoriske U-kurser
Evalueringsstrategi: Proces-, og resultat-evaluering ved hovedvej-lederen	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Undervise studenter, kolleger og andet perso-nale	**Uddannelsesprogram:** Deltage i afdelingens undervisning Fase 3 Deltagelse og tilrettelæggelse af afdelingens torsdagsundervisning af reservelæger Deltagelse i studenterundervisning som hjæl-pelærer under de kliniske lektorater Klinisk vejleder for intro-læger og læger i AP-blok Fase 4: Klinisk vejleder for AP-læger
Evalueringsstrategi: Porteføljevurdering Vejledersamtale	**Uddannelsesplan:**

Professionel:

Kompetencer: Fastholde og udvikle egen faglig kompetence	**Uddannelsesprogram:** Kursusdeltagelse udover de obligatoriske kurser Litteratursøgning og læsning
Evalueringsstrategi: Vejledersamtale Porteføljevurdering	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Vurdere og handle på etiske problemer, som optræder i det kliniske arbejde, herunder de etiske problemer der knytter sig til prænatal diagnostik, assisteret reproduktion, præterm fødsel mv.	**Uddannelsesprogram:** U-kursus Dagligt arbejde i afdelingen
Evalueringsstrategi: Godkendt U-kurser Observation af klinisk arbejde Porteføljevurdering Vejledersamtale	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Prioritere egen arbejdsindsats og prioritere mellem forskellige arbejdsfunktioner	**Uddannelsesprogram:** Dagligt arbejde i afdelingen
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde Vejledersamtale	**Uddannelsesplan:**

Kompetencer: Kunne handle i balance mellem personlige og faglige roller	**Uddannelsesprogram:** Mesterlære i klinisk arbejde Dagligt arbejde i afdeling
Evalueringsstrategi: Observation af klinisk arbejde Vejledersamtale	**Uddannelsesplan:**

4. Læringsstrategi

Målbeskrivelsen for speciallægeuddannelsen i gynækologi og obstetrik februar 2003 beskriver detaljeret anbefalede læringsmetoder. Disse er opsummeret i de 12 punkter som er refereret nedenfor.

1. Specialespecifikke kurser (U-kurser)
2. Tværfaglige kurser
3. Mesterlære i klinisk arbejde
4. Færdighedsudviklende perioder
5. Fokuseret klinisk ophold
6. Færdighedstræning på fødefantom
7. Selvstudium
8. Undervisningsopgaver
9. Fremlæggelse ved afdelingsundervisning og konferencer
10. Opgaver og forskning
11. Antal operative og obstetriske indgreb
12. Billeddokumentation for UL

Kort uddybelse af de vigtigste læringsstrategier for hoveduddannelsen i gynækologi og obstetrik.

Specialespecifikke kurser (U-kurser 2004)

- Infertilitet
- Urogynækologi
- Gynækologi 1
- Gynækologi 2
- Forskning og kvalitetsudvikling
- Føtal medicin
- Gynækologisk onkologi
- Obstetrik
- Kommunikation og information
- Operativ gynækologi

Tværfagligt kursus

- Ledelse, administration og samarbejde, modul II

Mesterlære i klinisk arbejde

Mesterlære bygger på, at der ikke er adskillelse mellem læring og anvendelse af det lærte. Den foregår gennem deltagelse i det praktiske arbejde i afdelingen, skadestuen, operationsgangen, fødestuen, ambulatorium, mv. Den medfører gensidige forpligtelser for »mester« og »lærling«, foregår over længere perioder og forgår i den sociale struktur, kultur mv. der er i en given afdeling. Den enkelte »lærling« vil have flere »mestre«. I moderne forstand er mesterlære en form for reflekterende læring, og skal være mere end en imitation af en mere erfaren kollegas adfærd.

Færdighedsudviklende perioder

Formålet med færdighedsudviklende perioder er gennem en sammenhængende arbejdsperiode at opbygge kliniske færdigheder i hhv. UL, fødegangsarbejde og operative færdigheder.
De bør ligge tidligt i uddannelsen. Perioderne bør være mest muligt sammenhængende, men kan

evt. opsplittes i 2-3 perioder. Perioderne er en obligatorisk del af uddannelsesforløbet.
I hoveduddannelsen er der 3 færdighedsudviklende perioder:

- Gynækologisk obstetrisk UL (4-6 uger)
- Fødegangen (4-6 uger)
- Kirurgisk gynækologi (4-8 uger)

Færdighedstræning på fødefantom
En række af de obstetriske håndgreb både i introduktionsuddannelsen og hoveduddannelsen foreslås trænet på fødefantomer.

Selvstudium
Selvstudium vil sige at den enkelte, med eller uden hjælp fra andre, tager initiativ til at definere sine behov for læring, formulerer sine læringsmål, identificerer ressourcer og læringsstrategier hertil, og selv vurderer resultaterne.
Læste artikler, litteratursøgninger, arbejde med PC-programmer registreres i porteføljen.
Er anført de steder i målbeskrivelsen, hvor mål for kompetence er vidensmål, eller hvor der er velkendte interaktive PC-programmer (f.eks. CTG). I princippet kunne det anføres ud for alle kompetencer.

Undervisningsopgaver
Den, der lærer mest ved undervisning, er den der underviser.
Du vil blive opfordret til at finde passende emner og selv undervise afdelingens læger. Der er også mulighed for at undervise andre personalegrupper.

Forskning
Muligheder for projekter af kortere og længere varighed.

For detaljer se målbeskrivelsen s. 12-13

5. Evalueringsstrategi

Målbeskrivelsen indeholder en detaljeret beskrivelse af de anvendte evalueringsmetoder (side 14-19) samt bilag til brug for evaluering (side 40-49). I logbogen (og i kompetenceskemaerne i dette uddannelsesprogram) er angivet hvordan den enkelte kompetence evalueres. De ved hoveduddannelsen anbefalede evalueringsmetoder kan oversigtsmæssigt bedst illustreres i skemaform – se efterfølgende.

Skema over anvendte evalueringsmetoder

Porteføljevurdering Indholdet i porteføljen vælges og samles af den uddannelsessøgende. Dele af porteføljen vurderes af vejleder ved vejledersamtaler. Den samlede portefølje vurderes og skal godkendes efter ½ og 1 år i introduktions uddannelsen, og efter hvert år i hoved-uddannelsen. Det er afdelingernes egen vurdering om de vil vælge forskellige vejledere til de forskellige fagområder.	**Logbog**	**71 kompetencer**
	Cases, valgt og bearbejdet af den udd.søgende (evt. med fokus på det der er mest relevant for den uddannelsessøgende)	53 i alt, fordelt med 2-3 indenfor forskellige pt. kategorier og kliniske situationer. Se målbeskrivelse og bilag 7.3.1
	"Critical incidences" valgt og bearbejdet af den uddannelsessøgende	
	Billeddokumentation for UL	100 gynækologiske UL-undersøgelser, Obstetrisk UL: 25 BPD, 25 CRL, 25 femurlængder, 25 vægtestimater
	Mundtlige præsentationer	Ja
	Undervisning af andre	Ja
	Litteratursøgninger	Ja
	Vurdering opgave med klinisk vejledning	Ja
	Vurdering opgave med patientinformation	Ja
	Selvstudium	Ja
Audit af journaler Journal og kodninger udvælges tilfældigt. Alt materiale i en journal indgår		20 i alt, fordelt med 5 indenfor forskellige pt. kategorier. Der er overvejende valgt audit af gynækologiske journaler. Det vurderes af afdelingen selv om audit foretages af vejleder eller af specialeansvarlig overlæge.
Observation af klinisk arbejde Vurderingsskalaer og checklister indgår i de vurderinger, der er af de forskellige kompetencer i målbeskrivelsen. De vil således indgå i logbogen i porteføljen.	**Vurderingsskalaer.** Se tekst, der er to forskellige: én til "brede" kompetencer og én til procedurer (baserer sig på Region Nord)	Alt det der ikke er detaljeret checkliste til
	Checkliste ved struktureret klinisk observation	UK-forløsning evt. flere, men det er vigtigt at overveje om det er velegnede procedurer at splitte op i enkeltfærdigheder, kan f.eks. laves på amnioninfusion, skalp-ph blodprøve, laparaskopisk sterilisation m.v.
	Checkliste til optælling af gennemført aktivitet	Suprapubisk blæredrænage, cystoskopi, rektoskopi, appendektomi, åbne/lukke abdomen, laparoskopiske indgreb (div.), diagn. hysteroskopi, hysterektomi, tubotumi, salingektomi, resektion ovariecyster, ooforektomi, assisterede vaginale indgreb, cervicale procedure (konisation, biopsi, skrab), vag. gemelli forløsning, sektio, hastesektio, manuel placentafjernelse. Se målbeskrivlse.
360 graders evaluering Anvendes til evaluering af "bløde kompetencer"	Se tekst	Midtvejs i hoveduddannelsen
Godkendt U-kursus og godkendte tværfaglige kurser	U kurser	30 dage (maksimum 210 timer)
	Tværfaglige kurser	Kursus i ledelse, administration og vejledning (modul II)
	Tværfaglig forskningsperiode med "Proces- og resultat evaluering ved hovedvejlederen"	3 mdr.
Vejledersamtaler		Ja

6. Evaluering af den lægelige videreuddannelse

Den enkelte uddannelsessøgende skal ved afslutning af forløbet selv evaluere sit ophold, både hvad angår uddannelsesprogram, herunder uddannelsesplan samt uddannelsesstedet og dets læringsrammer.
Der er til dette brug udfærdiget bilag, som sendes til amtet efter ansættelsen. I forløbet skal afholdes mindst 3 samtaler (introduktions-, justerings- og slutevalueringssamtale) på hver afdeling. Ved problemer i ansættelsesperioden henvises til de eksterne kliniske lektorer: Erik Ernst, Skejby Sygehus og Susanne Nøhr, Ålborg Sygehus Nord.

Med mellemrum besøges de uddannelsesgivende afdelinger af fagets inspektorer, der ved interviews af de uddannelsessøgende giver anvisninger til udvikling og ændringer til gavn for uddannelsen. Du vil modtage en kopi af inspektorernes seneste rapport ved ansættelsens start. Inspektorerne er speciallæger og kommende speciallæger i gynækologi og obstetrik udpeget af Dansk Selskab for Obstetrik og Gynækologi. Se også:
http://www.sst.dk/Uddannelse/Videregaaende_uddannelser/Lange/Laeger/Inspektorordningen.aspx?lang=da

7. Vejledning i den lægelige videreuddannelse

Vejledningen er baseret på samtalesystemet som angivet i " Vejledning og evaluering i den lægelige videreuddannelse" Sundhedsstyrelsen 1998 (www.sst.dk).
Der skal afholdes minimum 3 samtaler på hver af de afdelinger, der indgår i uddannelsesforløbet med udfyldelse af relevante bilag.

Der skal i forløbet foretages mindst en 360 graders evaluering, se målbeskrivelsen side 45 og 46. Denne bør foregå senest midtvejs i forløbet, så det er muligt at rette op på eventuelle problemer.

Endvidere vil der være behov for samtaler med vejleder af kortere varighed ca. 1 gang om måneden, hvor man gennemgår relevant indhold i porteføljemappen (uddannelses-program og –plan, checklister, logbog etc.).
Logbogen skal ved ansøgning om specialistanerkendelse indsendes som dokumentation til SST.

Afdelingsspecifikke bilag
Bilag 1: Gynækologisk afdeling, Aalborg Sygehus. Nærmere beskrivelse af afdelingen.
Bilag 2: Gynækologisk afdeling, Aalborg Sygehus. Introduktion, vagtstruktur, kursusansøgning, kurser og konferencer.
Bilag 3: Organkirurgisk Afdeling, Randers Centralsygehus.
Bilag 4: Gynækologisk/obstetrisk Afdeling, Randers Centralsygehus. (Tilsendes 1 måned inden ansættelsen start)

Gynækologisk/obstetrisk afdeling, Aalborg Sygehus Nord

Generelt

Nordjyllands Amt strækker sig geografisk over et stort område og har stedvist lille befolkningstæthed. Befolkningsgrundlaget er 493.816 indbyggere (01.01.99). Der er to specialafdelinger indenfor gynækologi og obstetrik i amtet: Aalborg og Hjørring. Gynækologisk Afdeling i Aalborg er hovedafdeling i amtet. Der betjenes her basisfunktioner for ca. 300.000 indbyggere, hvortil kommer modtagelse af komplicerede tilfælde fra andre afdelinger i amtet samt et mindre antal patienter fra andre amter med lidelser, der kræver behandling på afdeling med lands- og landsdelsfunktion. Aalborg Sygehus har siden 2002 generelt opnået universitetsstatus.

Afdelingen har ansvaret for en gynækologisk elektiv funktion på Hobro Sygehus. Funktionen betjenes af 2 overlæger 4 dage ugentligt med 2 operationsdage, hvor der yderligere er behov for assistenter. Desuden betjener afdelingen på samme sygehus et obstetrisk specialambulatorium med tilhørende obstetrisk ultralydsfunktion 2 gange hver måned. Fra 1. februar 2004 er der indrettet Fertilitetsklinik på Dronninglund Sygehus.

Organisationen af obstetrik i amtet har nyligt gennemgået en omstrukturering, således at der nu foregår fødsler på de to obstetriske afdelinger i amtet, og jordemoderledet fødeklinik i Hobro og Frederikshavn. Jordemodervæsenet i Nordjyllands Amt er en selvstændig amtslig organisation, hvor centerjordemødrene har funktion i jordemodercentrene i den primære svangreprofylakse og funktion på fødeafdelingerne ved fødslerne. I afdelingsregi er der ansat en overjordemoder samt 9 afdelings-/instruktionsjordemødre, hvis opgaver er faglig ledelse samt undervisning. Afdelingen har et forpligtigende samarbejde med Danmarks Jordemoderskole i Aalborg, hvor lægerne har påtaget sig formaliseret undervisning; et arbejde der gennem årene har været stimulerende for det obstetriske arbejde i afdelingen.

Afdelingen er centralt placeret i Nordjysk gynækologisk-obstetrisk speciallægeklub, der består af speciallægerne fra de gynækologiske afdelinger i amtet. Der diskuteres her retningslinjer og standarder for behandling i amtet. Som eksempel kan nævnes arbejdet med indførelse af RMI-scoring (risk malignancy index score, baseret på alder, ultralydskriterier og CA-125), af kvinder over 30 år, henvist til behandling for ovariecyste med det formål at sikre centraliseret behandling af patienter med avanceret cancer ovarii. Nordjyllands Amt var det første amt i landet, der implementerede DSOGs rekommandation angående centraliseret behandling af cancer ovarii.

Afdelingen har et nært samarbejde med flere afdelinger på sygehuset og ligeledes med Gynækologisk Afdeling i Skejby som led i universitetssamarbejdet.

Der er følgende lands- og landsdels funktioner tilknyttet afdelingen:

1. Gravide med insulinkrævende diabetes mellitus
2. Gravide med monoamniotiske flerfoldsgraviditeter
3. Rhesus-immunisering og anden blodtype immunisering
4. Gravide med autoimmun trombocytopeni
5. Speciel prænatal diagnostik, herunder type III scanning og CVS
6. Gravide med svære hjerte-, nyre-, immun- eller tarmsygdomme
7. Kompliceret uro-gynækologi
8. Cancer vulvae

9. Cancer cervicis uteri > IA
10. Cancer ovarii
11. Recidivtilfælde af gynækologisk cancer.

Aktivitet og sengekapacitet (2002)

Aktivitet (2002)

Indlagte patienter:	6073
Fødsler:	3272
Operationer, stationære:	4029
Operationer, amb:	1547
Ambulante undersøgelser:	23379
Heraf:	
Ultralydsambulatorium:	7555
Kosmetolog:	2208
Inkontinensklinik:	496

Sengenormering (2002)

Afsnit G1:	18 senge
Afsnit G2:	18 senge
Barselsafsnit B:	22 senge (+22 vugger)
Dagafsnit:	6 senge
Fødestuer:	12 stuer

Organisation og lægebemanding

Afdelingen er traditionelt opbygget med afdelingsledelse bestående af den administrerende overlæge og oversygeplejersken. Afdelingsledelsen har, jævnfør ansvars- og kompetence-beskrivelse, uddelt ledelsesmæssig ansvar til afsnitsledelser bestående af overlæge og afdelingssygeplejerske, ledende sekretær eller overjordemoder. Der er oprettet følgende afsnitsledelser: Barselsafsnit B, afsnit G1 + G2, fødegang, ambulatorium, ultralydsafsnit, operationsafsnit og sekretariat. Fertilitetsenhed åbner 2004 på Dronninglund Sygehus.

Fagligt administrativt er afdelingen opdelt i følgende 5 ansvarsområder, hvortil der er tilknyttet overlæger med ekspertfunktion indenfor området under ledelse af områdets specialeansvarlige overlæge.

Kirurgisk gynækologi: Uro-gynækologi

Område	Overlæge	Tlf.	Kontaktperson	Tlf.

Forebyggelse, undersøgelse og behandling af kvinder med vandladningsproblemer og nedsunken livmoder	Hans Madsen Karin Glavind Lisbeth Mørup	9932 1200 9932 1900 9932 1243	Sekr. Inge Larsen Sekr. Mona Jensen Sekr. Najaaraq Nilsson	9932 1217 9932 1245 9932 1225

Kirurgisk gynækologi: Onkologi

Område	Overlæge	Tlf.	Kontaktperson	Tlf.
Undersøgelse og behandling af kvinder med kræft i under-livet	Erik Søgaard Andersen Tove Svarrer Aage Knudsen	9932 1218 9932 1237 9932 1257	Sekr. Joan Olesen Sekr. Marian Jensen Sekr. Helle Schmidt	9932 1224 9932 1252 9932 1258

Den reproductions-gynækologiske og endokrinologiske gynækologi

Område	Overlæge	Tlf.	Kontaktperson	Tlf.
Diagnostik og behandling af barnløse par, abortprovoka-tion, blødnings-forstyrrelser, hormonforstyrrelser og hor-monbehandling af kvinder	Annemette Jørgensen Christian Thordsen Michael Aasted Ingo Clausen Bjørn Pedersen	9932 1206 9932 1220	Sekr. Annie Nielsson Sekr. Laila Ottesen	9932 1226 9932 1204

Den obstetriske funktion

Område	Overlæge	Tlf.	Kontaktperson	Tlf.
Forebyggelse, undersøgelse og behandling under svang-erskab, fødsel og barselpe-riode	Margrethe Møller Jens Peter Balslev Pia Kaspersen Birthe B. Mortensen	9932 1236 9932 1216 9932 1265 9932 1205	Sekr. Kirsten Thisted Sekr. Birgitte Jacobsen Sekr. Lis Jørgensen	9932 1239 9932 1404 9932 1289
Område	**Overlæge**	**Tlf.**	**Kontaktperson**	**Tlf.**
Prænatal genetisk rådgivning, prænatal diag-nostisk prøveudtagning samt ultralyd skanning af gravide og gynækologiske patienter	Peter Skovbo Ingelise Qvist	9932 1214 9932 1229	Sekr. Anne-Mette Vilsen Sekr. Karina Stevn	9932 1285 9932 1288

Personalenormering i afdelingen (2002)

Stillingskategori	Antal
Læger	28,5
Sekretærer	25
Jordemødre	10
Plejepersonale	100,45
Kosmetolog	1

Lægenormering

Stillingskategori	**Antal**
Administrerende overlæge	1
Overlæge, sideordnet, tjenestemand	3
Overlæge, overenskomst	10
Afdelingslæger	9
R1, klassificerede	1
Reservelæge, undervisning	4
Reservelæge, introduktion	1
Reservelæge, almen medicin	2
Reservelæge, supplerende onkologi	0,5

Bilag 2

Introduktion til afdelingen

Afdelingen har udarbejdet et introduktionsprogram af én uges varighed for alle nye læger, der ikke tidligere har været ansat i afdelingen. Programmet består af rundvisning og præsentation i afdelingen, gennemgang af arbejdsgange, orientering om vagtarbejde, konferencer, lønsedler etc. Ansvarlig for introduktionsprogrammet er yngre uddannelseskoordinerende læge. Herudover deltager nye læger på sygehuset i et tværfagligt introduktionsprogram forestået af sygehusledelsen
Uddannelsen i øvrigt er tilrettelagt med færdighedsudviklende perioder – se uddannelsesprogrammet.

Vagtstruktur

Vagttype	
Forvagt (kun dagtid)	3 reservelæger
Mellemvagt	12-skiftet delt vagt på tjenestedet (reservelæger, 1. reservelæger og afdelingslæger)
Bagvagt	12-skiftet døgnvagt (overlæger, afdelingslæger)*

* Det er afdelingens politik, at der altid er en speciallæge til stede i afdelingen. I det omfang mellemvagten dækkes af ikke speciallæge har overlægen/afdelingslægen vagt fra tjenestestedet, ellers tilkald fra hjemmet.

Såvel fase II som fase IV lægen indplaceres efter en introduktionsperiode i mellemvagtslaget og vil således efter den foreliggende struktur gå i 12 skiftet delt vagt på tjenestestedet. Den daglige arbejdstid er p.t. fra kl. 08.00-15.56. Vagter er fra kl. 15.30-09.00.

Politik for kursusdeltagelse

Der tildeles tjenestefrihed med løn samt rejsegodtgørelse til deltagelse i alle A-kurser. Afdelingen har et samlet kursusbudget, hvorfra midler til deltagelse i kongresser og kurser kan tildeles efter skriftlig ansøgning til afdelingsledelsen. Afdelingen har ikke rigide regler for tildeling af midler, men enhver ansøgning vil blive vurderet ud fra følgende retningslinjer:

1) Afdelingens samlede kursusbudget, herunder tilbageværende midler.

2) Tidligere tildeling.

3) Aktivitetens relevans for afdelingen og den enkeltes videreuddannelse.

4) Ansøgning om midler til kongresdeltagelse styrkes ved antagelse af indlæg/poster og efterfølgende planlagt uddannelsesaktivitet i afdelingen.

Kurser

Sundhedstyrelsens tværfaglig kursus på 1 uge i vejledning og 3-4 dage i ledelse, administration og samarbejde.
Undervisningsudvalget under DSOG arrangerer 30 dages kurser med teoretisk og færdighedsudviklende indhold.
Færdighedstræning på Fødefanton.
Stankursus.

Mulighed for færdighedskursus på Biomedicinsk Laboratorium.

Konferencer og formaliseret undervisning

Kursisten forventes i øvrigt at deltage aktivt i afdelingens konferencer:

Konferencer:	**Dag:**	**Kl.:**	**Sted:**
Morgenkonference	Dagligt	08.00 - 08.30	Konferencelokalet
Fødegangskonference	Dagligt	08.30 - 09.00	Fødegangen
Pædiatrisk-Obstetrisk	Hver fredag (bortset fra første fredag i måneden)	08.45 -	Konferencelokalet
Fosterpatologi	Fjerde torsdag i måneden	13.45 -	Patologisk Institut
Pædiatrisk patolog (bl.a. dødfødte)	Anden onsdag i måneden	13.45 -	Patologisk Institut
Patologisk-Onkologisk-Gynækologisk	Hver tirsdag	09.15 - 10.00	Patologisk Institut
Klinisk-Kemisk	Første torsdag i måneden	08.15 -	Konferencelokalet
Urogynækologisk	Løbende konference hver tirsdag	12.30 - 16.00	Inkontinensklinikken

Uddannelsessøgende forventes ligeledes at deltage i de af afdelingen arrangerede undervisningssessioner udenfor almindelig dagarbejdstid. Afdelingen har tradition for afholdelse af fyraftensmøder, specielt på det obstetriske område.

I semestermånederne har afdelingen 6-8 medicinstuderende (10. semester) i kurser af 4 ugers varighed. I forbindelse med dette har afdelingen formaliseret studenterundervisning 4 eftermiddage om ugen fra 15.00-16.00. Introduktionslæger kan deltage i undervisningen.
Afdelingen har haft inspektorbesøg i 2003. Rapport tilgængelig på www.sundhedsstyrelsen.dk